

on no consta, però, la forma precisa del nom. Fou annex a la parròquia de Toris, fins que el 1535 feren parròquia a part per a Real, amb aneixió de Montserrat i de Montroi; en temps del «Beato» tenia 30 cases de moriscos; Reglà, p. 110, el posa escrit *Monserrat* amb 75 cases de moriscos, senyorejades pel Comte de Real, i Lapeyre n'hi troba 20, 22, 32, segons els censos de 1565, 1572 i 1602.

ETIM. És clar que l'aparença és d'un nom reflex del de la famosíssima muntanya i monestir; per més que el NL valencià no designi cap muntanya, serrada o no, però tampoc cap lloc religiós (de cap època, cristiana o islàmica). I tampoc és comparable al cas de *Montcada*, car aquest prengué nom d'uns poderosos capitans i d'un llinatge d'alta noblesa, nom de pregon nivell popular; i és probable que ja hagués començat a implantar-s'hi abans de començar el setge d'El Puig, com sigui que cavalcades de cristians ja s'havien produït contra la torre de Montcada, molt abans (i llavors la hi aplicà la nostra soldadesca), per tant no sorprèn trobar-lo en el *Rept.*; altrament, en aquest cas la *-a* és senyal inequívoc de manlleu del cat. oriental, en un nom provinent de MONTECATENI.

Però és increïble que una modesta alqueria mora (i que restà enterament morisca fins al S. XVII) vagi manllevar el seu nom d'un monestir cristià, constant el nom ja com un fet consumat en el mes d'agost de 1240, pocs mesos després de la rendició de València. No dubto, doncs, que és un dels casos de nom aràbic, un poc assimilat a un de català que se li assemblava (veg., p. ex. *Polinyà*, i cf. *Pardines*).

Sens dubte un mot de l'arrel pan-aràbiga *srr* 'alegrar-se'. En la forma II, «he gladdened» ja en els diccs. clàssics, Djauhari (1001) i el Firuzabadí (c. 1400) (Lane 1337a25ss.), en Forma VII «se réjouir, être charmé, s'aplaudir» (Boqtor: Dozy, I, 643). El participi passiu en la F. II és *musàrrar*, però el vulgar accentuava *musàrrár*; i el part. de la VII en vulgar és *mutsàrrár*, amb significat 'alegrat, content', que seria igual a la forma *Montserrat* que veiem en el ms. del *Rept.*, sense més canvi que la propagació de la nasal inicial que hem observat en *Montortal*, *Vilamoncarro*, *Moncàtil* i tants altres NLL ja estudiats; igual podríem partir de *musàrrár* en F. II; i a penes cal afegir que hi ajudaria la influència dels incòmptables NLL catalans en *Mont-*, i en particular la reminiscència del nom de la santa muntanya:

D'altra banda l'arrel aràb. *srr* donà altres mots que potser hi contribuïren, en particular el subst. abstracte *masarra* «gaudium» (*RMa.* 40) del qual prengué nom el pensador cordovès Aben-masarra (883-931: Gonzz. Palencia, *Hist. Lit. Ar. Esp.* 606ss.), en plural *masàrrât*, i com que l'ar. vg. hispànic barrejà molt els prefixos *mu-* i *ma-*, és probable que en el de València sonés *musàrrât*, quasi igual que

Monserrat; a Algèria *m<>sàrrât* (ignorem si amb *mu-* o *ma-*) ens consta traduït «jouissances, délices» (Beaussier, p. 467). I es tracta d'un grup lexical ben descabdellat en tota mena de derivats: p. ex. *misrâr* «donoso, gracioso, salado, plazertero, truhán». *PAlc.*; *masrûr* i *mustàrrar*: segons Lane ja en el Djauhari a. 1001, i en el Saganí; *surûr* «convivium; gaudere, leticia»; en *RMa.*; i NPP *Sarra* i *Surûr* a Arabia i a Algèria (Hess, 28).

Hi ha molts altres NLL valencians i mallorquins provinents d'aquesta arrel aràbiga. Casa i terres de *monsêra* a Benissa (XXXIV, 87.4.87.10), on tenim el singular *masarra* en la variant en *mon-*, que donàvem abans com suposada; a Esporles *Binisserra* < *Bâni s-Sarra* 'els de l'alegria'; *El Sarrà*, pda. d'Alberic, i una altra de Sella (XXXI, 116.117) < *Al-Sàrrân* en dual 'els dos platxeris'. El plural *sàrrât* 'les alegries' el trobem quasi en massa: Mas de *Serret* a Tírig (XXVII, 98.17), sengles partides *El Serret* a Cabanes de l'Arc (XXIX, 124.20) i Tàrbena (XXXIV, 172.13), sense comptar el cogn. *Serret*, que registro a Fredes, Càlig etc. En fi partint de *as-sarrât* amb article: *Les Serretes* barri de Benafigos (XXIX, 85.14), i *Serreta* a Pinet (XXXI). Del cpt. *Serra-Mofalla* ja hem parlat a l'article *Mo-* misc. àr.

¹ Es veu ben diferent de la *-t* de *venit* (Bof. 326.20 = Rib. 262.4), i, encara més, de la *t* de «*Almoravib*» (261.4 = Rib. lin. 7); més aviat s'assembla a la *-r* de *Xuquer* i d'*Almonazir* (261.4 = Rib. 276, 14-15). I és ben igual a la *-r* de *dicitur* (dins la mateixa frase, Bof. 376.3f. = Rib. 262.6).

MONTSIÀ

Nom d'una muntanya al Sudoest de Tortosa; i de la comarca de l'entorn, comprenent des d'Uldecona a La Ràpita i Amposta; muntanya llarga i d'altitud considerable (760 me.) perquè ja no és lluny de la mar.

Pron. munsia. oït a Tortosa (Pere i Joan Coromines, 1923); i en els Ports de Tortosa-Beseit, J. Cor., 28; i en les enqs. de Vinaròs, Rossell etc. (1961). Detalls topogràfics en *IGC*, fulls 546 i 547 (la muntanya en particular, de 4°07 a 4°16 × 40°39 a 40°50'). A un turonet a la punta NE de la muntanya se li ha donat el nom diminutiu *Montsianell*.

En el concepte de comarca ja també és antic. Com explica Font i Rius: «Comarca centrada por el macizo --- a la derecha del Ebro y corriendo paralela a la costa, pertenecía al término de Tortosa; las segregaciones, algunas anteriores a la conquista, confirieron a la región del Montsià indudable caracterización --- señorial, en manos de la Orden del Hospital --- en dos distritos de Amposta --- de Uldecona y --- la Ràpita» (*Ca. de Pobl.*, p. 784).